

Innhold

«Træd varsomt, thi her bliver mennesker till!»	9
<i>Forord ved Inge Eidsvåg</i>	
Hva er egentlig en steinerskole?	12
<i>Innledning</i>	
DEL I	
PEDAGOGISK SOM KUNSTNERISK VIRKSOMHET	15
Kapittel 1	
Steinerskolens tilblivelse	17
Et arbeiderinitiativ	17
Den første waldorfskolen	18
Steinerskolenes vekst	20
Steinerskolene i Norge	20
Kapittel 2	
Rudolf Steiner – i sin samtid og i vår tid	23
Det synlige og usynlige barnet	23
Naturvitenskap og menneskebilde	25
Utforsket land	26
Steiners vitenskapelige bakgrunn og engasjement	28
Arbeidet med Goethe	30
Mennesket som et tilblivende vesen	32
Et antroposofisk menneskebilde som grunnlag for pedagogikken	33
En kunstart	34
Kapittel 3	
Kunsten å undervise	37
Kunst i en utvidet betydning	37

Sosial kunst	38
Eventyrets meningsbærende funksjon	39
Undervisning i lys av et livsløp	42
Ariels vinger	43
Steinerskolens læreplan og lærerens frihet	44
Et eksistensielt anliggende	46
Bilder i barndommen - en kraft i livet	47
Undervisningskunst og en kunstnerisk undervisning	48

Kapittel 4

En kunstnerisk undervisning	53
Tanke, følelse og vilje	53
Det musiske menneske	54
Fra bilde til bokstav	57
Regning og rytmer	59
Å forvandle stener til brød	60
Om lofotfisket	61
Lærebøkens plass i en kunstnerisk undervisning	63
Fra bilde til begrep - å ta utgangspunkt i livet fremfor i definisjoner	64
Rytmen som livsrealitet	66
Åndedrettet og døgnrytmen	66
Et spørsmål om livskvalitet	68

DEL II

STEINERSKOLENS PRAKSIS	71

Kapittel 5

En samtale om arbeidsmåter, tradisjoner og kunstneriske fag	73
Periodeundervisning i hovedfag	73
Øvingstimer og verkstedsfag	76
Fra integrert undervisning til egne fag	79
Maleri og arkitektur som skolefag	80
Fremvisninger for fellesskapet	83
Skolen som kulturinstitusjon	85
Steinerskolens vurderingsform	88
En annerledes skole	89

Kapittel 6

Fortelling og fag i bilde og skrift	91
Et utvalg tegninger, malerier og skriftsider fra alle klassetrinn	91

DEL III

KUNSTFAGENE SPESIELT 133

Kapittel 7

Kunst og kunnskap 135

Hverdagskunst 135

Teknikk og talent 136

Fortrolighet 137

Sansningens betydning for opplevelsen 138

Å oppleve verden og seg selv 139

Tegne og tenke 140

Utvikling av ferdigheter 144

Kapittel 8

Musikk og mening 147

Mennesket som et musikalsk vesen 148

Barnets musikalske morsmål 150

«Å være» i musikken 152

En overgang 154

Følgesvenner 155

Tilhørighet og mening 155

Et kristent trosdikt med en ukjent historie 157

Draumkvedet gjennom århundrene og i dag 158

Å synge Draumkvedet med barn 160

Inn i middelalderen 160

Middelaldervisdom og aktuell ballade 162

Kapittel 9

Muntlighetens muligheter 169

Fortellingens plass og betydning i steinerskolen

Fra tale til tegn 170

O sena tiders barn 171

Den blinde beretter 172

Ukrainas sangere 173

Et indre landskap – bildenes betydning 174

Glemte sammenhenger 175

En annerledes barndom 176

To søyler i dannelsesprosessen 177

Røtter og horisont 178

Fortelling uten fortolkning 179

Rammen rundt 180

Fra mytisk til moderne	181
Forvandlinger	182
Gjennom ordene	183
Lesesal og leirbål	184
DEL IV	
EN VEI TIL FRIHET	187
Kapittel 10	
Undervisningskunst i lys av tenkningen	189
Frihetens filosofi	189
Menneskets frihet	191
Den enkelte skoles frihet	193
En øvelsesvei	194
Forsøk på en musisk skolekultur	196
Frihetens betydning	198
En gammel og en ny musisk kultur	200
Litteratur	201
Gode hjelpere	205